

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
281 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Передмова

Вступний іспит зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» складається усно за білетами, які розроблені на основі програми для вступників до аспірантури. Кожен білет містить по три питання. Метою програми вступного іспиту є оцінювання рівня знань вступників до аспірантури відповідно до вимог. Основні завдання програми:

- оцінювання теоретико-методологічної підготовки вступника з дисциплін магістерської програми;
- оцінювання вмінь вступника використовувати теоретичні знання для вирішення актуальних завдань публічного управління та адміністрування;
- оцінювання вміння встановлювати взаємозв'язки між теорією і практикою в сучасній системі публічного управління та адміністрування.

Програма складається з трьох розділів:

1. «Теорія, філософія, історія публічного управління та адміністрування».
2. «Інститути, функції, методи і механізми публічного управління та адміністрування».
3. «Публічне управління в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів».

Критерії оцінювання знань вступників

Виконання екзаменаційного завдання має бути виключно самостійного характеру. Загальна підсумкова оцінка за екзамен дорівнює середній кількості балів, отриманих за відповіді на три запитання. Оцінювання знань вступників, що складають іспит, здійснюється за 100-бальною шкалою. Бали переводяться в 4-бальну (національну) шкалу в такому порядку:

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
91–100	5 «відмінно»
71–90	4 «добре»
51–70	3 «задовільно»
0–50	2 «незадовільно»

Відповідь, яка оцінюється в 91–100 балів, має відповідати таким вимогам:

- повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;

- виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні теоретичного матеріалу;
- уміння користуватися методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;
- засвоєння теоретичних питань відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь, яка оцінюється в 71–90 балів, має відповідати таким вимогам:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано хоча б одна із цих вимог (якщо вона явно потрібна для вичерпного розкриття питання);
- або: в цілому правильно розкритий за зазначеними вимогами зміст відповіді, але допущені значні помилки під час:
  - а) використання цифрового матеріалу;
  - б) посилання на конкретні історичні періоди та дати;
  - в) визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що порушує логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь, яка оцінюється в 51–70 балів, має відповідати таким вимогам:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три вимоги (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);
- одночасно допущені дві серйозні помилки, які визначені в критерії оцінки питання в 5 балів;
- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загальноновизнаними за відсутності у відповіді доказів і раціональних аргументів на їх користь.

Відповідь оцінюється в 0-50 балів за таких обставин:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три чи більше вимог (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);
- одночасно допущені дві чи більше значних помилок, які визначені в критерії оцінки питання в 5 балів;
- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загальноновизнаними в разі відсутності у відповіді студента доказів і раціональних аргументів на їх користь; – характер відповіді дає підстави стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді або давши відповідь не на поставлене в білеті питання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Тема 1. Публічне управління – системне суспільне явище

Предметна область теорії публічного управління: управління суспільством – головне призначення публічного управління. Поняття та види публічного управління. Модель публічного управління. Методологічна основа теорії публічного управління. Парламентаризм як суспільно-політичне явище.

Публічне управління та людина. Держава, її права і обов'язки щодо особи. Права, свободи й обов'язки людини і громадянина у сфері державного управління. Взаємодія громадянина й органів управління. Обов'язки органів управління щодо громадян. Публічне управління і колектив. Різновиди колективів і публічне управління. Публічне управління і суспільство. Місце і роль сучасних інститутів публічного управління та владно-політичних процесів у демократичних суспільствах. Специфіка публічного управління. Публічне управління як спеціальна наукова теорія.

Тема 2. Етапи історичного розвитку управління суспільством і державою на теренах України

Джерела управлінської думки (IV тис. до н.е. – V ст.). Управлінська думка у період феодалізму, генезису та становлення капіталізму (V ст. – XIX ст.).

Організація влади і здійснення управління в Київській Русі, Галицько-Волинському князівстві, Великому князівстві Литовському та Речі Посполитій: суть, характерні ознаки та особливості. Органи управління самоврядної України та організація управління в самоврядних містах.

Центральні та місцеві органи Московського царства та Російської імперії для управління Україною. Уніфікація управління українськими землями після ліквідації автономії. Організація управління Галичиною після її приєднання до Австро-Угорщини наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Реформа управління на західноукраїнських землях у другій половині XIX ст.

Реорганізація центрального апарату управління в Російській імперії на початку XIX ст. і її вплив на місцеве управління. Реформи місцевого управління в другій половині XIX ст. Взаємовідносини земств і міського самоврядування з органами державного управління.

Формування альтернативних структур влади й управління в 1917 р. та проблема їх легітимації. Тимчасовий уряд і його структури на місцях. Реформування місцевого управління. Українська Центральна Рада і Генеральний секретаріат як органи влади. Організація державного управління в Україні за Гетьманату. Практика управління в УНР і ЗУНР.

Перетворення рад із структур самоорганізації населення в органи державної влади. Особливості державного управління в Радянській Україні. Характеристика управління в умовах адміністративно-командної системи. Особливості державного управління на західноукраїнських землях у складі Польщі та на Закарпатті у першій половині XX ст.

Організаційна структура державного управління в Радянській Україні. Статус ВУЦВК. Раднарком і наркомати. Місцеві ради. Сутність адміністративно-командної системи. Роль партійних і силових структур в управлінських процесах. Особливості правового регулювання державного управління. Конституції УРСР 1919; 1929; 1937 і 1978 років. Суперечливість радянських владно-управлінських реформ. Управлінська сутність перебудови. Формування ринкових структур і нових форм управління.

Декларація про державний суверенітет України та її основні положення. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року. Утворення СНД та проблеми державного управління. Конституція України 1996 р. і потреба у вдосконаленні державного управління.

Об'єктивна детермінованість адміністративної і територіальної реформ в Україні, її завдання та суперечності реалізації.

Необхідність формування цілісної системи публічного управління після здобуття незалежності. Реформи центральних і місцевих органів влади 1992–2016 рр. Історичні передумови становлення парламентаризму в Україні.

Тема 3. Основні теорії і особливості управління як системного явища

Системний характер суспільних явищ і процесів. Характеристика систем управління, прості і складні системи. Особливості управління в складній системі.

Об'єкт і суб'єкт управління як елементи системи. Прямі і зворотні зв'язки в системі управління. Закриті і відкриті системи. Взаємодія системи управління з навколишнім середовищем, забезпечення цілісності, стійкості і динамізму системи управління.

Школа наукового управління і її сучасні представники (Ф.Тейлор, Ф. і Л.Гілберт, Г.Емерсон, Г.Форд, Г.Гант). Класична школа управління (А.Файоль, Л.Урвік, Д.Муні). Школа людських відносин та її розвиток (Е.Мейо, Г.Мюнстенберг, М.Фолетт, Р.Лайкерт, А.Маслоу). Школа поведінкових наук (Д.Макгрегор, Ф. Герцберг). Школа соціальних систем (Ч.Барнард, Ф.Селзнік, Г.Саймон). Концепція соціального ринкового господарства Л.Ерхарда. “Шведська модель соціалізму” Г.Мюрдаля. Особливості сучасних підходів до вивчення публічного управління у США і європейських країнах. Японські школи управління. Сучасні концепції, теорій парламентаризму та парламентської діяльності. Сутність елітарної демократії (демократичного елітизму).

Тема 4. Основні теорії управління суспільством і державою

Цінності та цілі суспільства і держави. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей і відносин. Цінності та цілі європейського адміністративного простору. Формування “дерева” цілей публічного управління. Юридичне забезпечення цілей публічного управління.

Джерела ідей управління суспільством і країною. Теорії управління суспільством і країною. Концепція раціонального вибору та “новий менеджеризм”. Публічне управління в контексті неокласичної теорії.

Традиційна (веберівська) модель і модель “good governance”. Концепт моделі “New Public Management” (NPM). NPM: сутність і ефективність застосування в країнах ЄС. Інструментальні концепції публічного адміністрування. Електронне врядування.

Концепція лідерства. Концепт розвитку організаційної культури публічного управління. Сутність та характеристики інформаційного суспільства. Інформаційне суспільство і відкритість влади. Основні складові побудови інформаційного суспільства: зарубіжний і вітчизняний досвід. Побудова інформаційного суспільства у Європі: основні етапи та сучасний стан.

Інформаційна політика України. Сучасні інформаційні війни. Правове регулювання інформаційної сфери в Україні. Асиметрія інформації і проблема невизначеності в публічному управлінні.

Тема 5. Демократичне публічне управління. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного врядування

Публічна сфера – єдність економічної, соціальної, політичної та духовної сфер: поняття, складові, їх сутність і взаємообумовленість. Економічна і культурна сфери – базис розвитку суспільства. Дія ринкових принципів у політичній сфері. Особливості поведінки людей в економічній та політичній сферах. Публічне управління: публічна сфера, публічне право і публічна політика – співвідношення феноменів. Партії та вибори у формуванні публічної політики та прийнятті політичних рішень. Сутність демократії і демократичних засад публічного управління. Основні моделі демократії на прикладах країн ЄС. Сучасні моделі демократичного урядування в країнах ЄС.

Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні. Вибори органів місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Загальні збори громадян. Органи самоорганізації населення. Індивідуальні та колективні звернення. Основи політичної демократії та правової держави в Україні.

Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства. Утвердження дуалізму суспільства і держави: сутнісні характеристики. Громадські організації та засоби масової інформації в системі публічного управління. Співвідношення принципів плюралізму і єдності в громадянському суспільстві. Автономність та органічна єдність громадянського суспільства і держави

Тема 6. Засади публічного управління у сфері соціального та духовного розвитку

Соціальна і духовна сфера як об'єкт соціальної та гуманітарної політики. Сутність соціальної та гуманітарної політики. Сутність, зміст та особливості управління соціальною і духовною сферами українського суспільства. Роль освіти у соціогуманітарному та економічному розвитку суспільства. Освітній потенціал нації як основа конкурентоспроможності держави. Публічна політика забезпечення якості освіти в контексті розвитку суспільства. Суб'єкти публічного управління у сфері соціального і духовного розвитку.

Основні напрями та пріоритети управління соціальним розвитком. Соціальна політика щодо розвитку соціальних і духовних відносин та створення умов для реалізації соціального потенціалу людини. Соціальна політика як чинник формування соціальної безпеки суспільства. Соціальна безпека: поняття та структура. Особливості застосування механізмів державного управління щодо формування соціальної безпеки. Соціальні відносини в системі суспільних відносин. Механізми державного управління щодо розвитку соціально-класових відносин, процесів соціальної мобільності. Механізми державного управління з розвитку соціально-трудова відносин. Механізми державного управління щодо розвитку етнонаціональних відносин. Механізми державного управління з розвитку сімейно-шлюбних відносин. Політика доходів і основні пріоритети її здійснення. Соціальна політика у сфері оплати праці та шляхи її реформування. Соціальне страхування та його основні види.

Пенсійна система та особливості її реформування на сучасному етапі. Стратегічні напрями подолання бідності. Основні сфери духовного життя та механізми впливу держави на їх розвиток. Проблеми формування національної самосвідомості українського народу. Національна ідея, її зміст та націотворчий потенціал. Гуманітарна політика як чинник розвитку духовного життя. Основні напрями та пріоритети реалізації гуманітарної політики. Гуманітарна політика у сфері розвитку культури, освіти, науки. Основні напрями державної політики в умовах демографічної кризи.

Організаційно-функціональна структура державного регулювання розвитку гуманітарної сфери в Україні.

РОЗДІЛ 2

ІНСТИТУТИ, ФУНКЦІЇ, МЕТОДИ І МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Тема 7. Публічна політика

Політика, публічна діяльність та управління у контексті філософських парадигм. Предметно-практичне значення публічної політики. Теоретико-методологічні аспекти дослідження феномену публічної політики. Особливості публічної політики, її зміст та функції.

Інститути та процеси публічної політики. Структура інститутів публічної політики. Особливості процесів вироблення публічної політики. Публічна політика як процес прийняття політичних рішень. Інституційне забезпечення публічної політики. Зв'язок публічної політики та публічного управління. Органи публічної влади як основні суб'єкти вироблення публічної політики. Місце та роль груп інтересів у публічній політиці. Механізми функціонального представництва інтересів та забезпечення публічної політики в Україні. Роль інститутів громадянського суспільства у виробленні публічної політики. Роль бізнесу у виробленні публічної політики. Теорія та практика аналізу публічної політики. Теоретико-фундаментальний та прикладний виміри аналізу публічної

політики. Аналіз процесу прийняття рішень. Методи збирання інформації та оцінювання програм публічної політики. Конфлікти та кризи в публічній політиці та управлінні. Структура і процес управління конфліктом. Організаційні та управлінські конфлікти. Конфлікти у прийнятті рішень та переговорні процеси. Кризи в публічному управлінні. Лобізм у публічному управлінні.

Тема 8. Публічне управління, влада і держава

Влада: феномен і основний засіб публічного управління. Механізм взаємодії влади та управління (європейський досвід). Держава як суб'єкт політичної влади. Співвідношення публічної і державної влади. Економічна влада. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади. Лобізм. Політичні процеси і технології.

Загальна характеристика судової системи. Конституційні принципи правосуддя. Конституційно-правові принципи організації та діяльності судової системи. Конституційна юстиція. Вищі органи судійської спільноти. Судова система України. Законодавча влада в управлінні справами суспільства і держави. Поняття, соціальні функції та повноваження парламенту. Структура парламенту. Статус парламентаря. Порядок роботи парламенту та загальні парламентські процедури. Структура, повноваження та порядок діяльності (регламент) Верховної Ради України. Законодавчий процес. Форми парламентського контролю в країнах ЄС: досвід для України.

Інститут народного представництва в системі публічного управління. Законодавча влада в системі публічного управління. Статус, права, обов'язки народних депутатів. Структура, повноваження, функції Верховної Ради України. Регламент Верховної Ради України. Механізми парламентської діяльності та парламентські процедури. Європейські стандарти парламентських процедур. Законотворчий та законодавчий процес. Парламентський контроль: сутність, значимість, механізми та форми реалізації: зарубіжний і вітчизняний досвід. Взаємодія Верховної Ради України з інститутами громадянського суспільства. Ціннісні аспекти парламентської діяльності. Механізми парламентської діяльності у публічному управлінні та адмініструванні, їх співвідношення із міжнародним парламентаризмом. Виконавча влада в управлінні справами суспільства і держави. Виконавча влада в управлінні справами держави: сутність, цілі, функції, структура, організація. Система та структура виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України: поняття, компетенції, формування та склад. Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з центральними і місцевими органами виконавчої влади. Відповідальність уряду та його членів.

Конституційні засади формування структури виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) в Україні: поняття, ознаки, система. Порядок формування ЦОВВ та їх структура. Відповідальність ЦОВВ та їх акти. Територіальні органи ЦОВВ. Відносини ЦОВВ із місцевими державними адміністраціями. Урядова нормотворчість.

Концепції децентралізації та деконцентрації влади. Децентралізація та деконцентрація виконавчої влади. Ієрархія інституцій влади і управління. Децентралізація повноважень і функцій органів публічної влади в країнах ЄС. Делегування повноважень у системі публічного управління. Процеси централізації і децентралізації в окремих сферах публічного управління. Деретуляція надання послуг.

Теорії походження держави. Поняття і основні риси держави. Зміст та функціональні особливості державної політики. Взаємодія та взаємовплив державної політики і державного управління. Взаємозв'язок державного та публічного управління. Держава в системі та структурі публічного управління. Цільова, функціональна та організаційна структури публічного управління. Принципи політичного представництва та легітимності. Унітаризм, федералізм, конфедералізм. Особливості унітарного устрою України. Правова держава та основи політичної демократії. Форми державного устрою та проблеми вибору найкращої форми правління. Поняття та види функцій держави і державного управління. Проблеми сильної та слабкої держави. Громадянин держави та громадянство в країнах ЄС.

Сталий розвиток у контексті суспільно-економічних проблем ХХІ століття. Стратегічні орієнтири соціальної складової сталого розвитку. Концепт вирішення суспільних проблем сталого розвитку. Пріоритети гарантування безпеки сталого розвитку. Перспективи концепту стратегії сталого розвитку. Модель розроблення стратегії сталого розвитку України.

Тема 9. Регіональне публічне управління та місцеве самоврядування. Адміністративна реформа

Регіональні системи та стратегії регіонального розвитку. Регіональна політика: сутність, цілі, структура, принципи. Регіональне публічне управління. Багаторівневе управління територіями. Механізми державного регулювання економічного й соціального розвитку регіону. Форми і методи прогнозування регіонального розвитку. Програмно-цільовий підхід до вирішення проблем розвитку регіонів. Система планування розвитку територій. Регіональна публічна влада і місцеве самоврядування. Основні моделі організації публічної влади на місцях. Основні теорії та моделі місцевого самоврядування. Англосаксонська і континентальна системи місцевого самоврядування та їх особливості. Загальні засади організації місцевого самоврядування. Територіальні громади як первинні суб'єкти місцевого самоврядування. Органи і посадові особи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Гарантії та захист прав місцевого самоврядування. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування. Фінансова основа місцевого самоврядування. Сфери управління, повноваження та компетенції місцевого самоврядування. Правові засади та організація муніципального урядування в країнах ЄС. Місцеве самоврядування в контексті децентралізації влади та управління. Проблема співвідношення унітарності державного устрою та розвитку самоврядування. Адміністративно-територіальна реформа. Об'єднання громад.

Тема 10. Правові засади публічного управління та адміністрування

Конституційна і політична реформи; їх правове забезпечення. Правове регулювання публічно-управлінських явищ. Предмет правового регулювання публічного управління та адміністрування. Правовий статус органу публічної посади. Метод, суб'єкти і способи правового регулювання. Форми правового регулювання і вимоги до них. Структура й організація процесу правового регулювання публічного управління. Поняття правової держави та правового регулювання публічно-управлінських явищ. Предмет правового регулювання публічного управління. Метод правового регулювання. Суб'єкт і способи правового регулювання. Форми правового регулювання і вимоги до них. Законність як метод, режим і принцип публічного управління. Функції Верховної Ради України, Президента України і Кабінету Міністрів України у формуванні та здійсненні публічного управління. Обласні та районні державні адміністрації, їх статус та повноваження. Структура місцевих державних адміністрацій (МДА) та порядок їх формування. Апарат МДА. Внутрішньоорганізаційна діяльність МДА. Акти МДА (види, процедури прийняття). Відповідальність МДА. Глава держави у системі публічного управління: поняття, місце, роль і повноваження в управлінні суспільством і державою. Моделі влади глави держави та особливості статусу глави держави від форми правління. Інститут глави держави. Конституційний статус, порядок виборів та вступу у посаду. Компетенції та акти глави держави. Повноваження та функції глави держави в парламентських і парламентсько-президентських республіках країн ЄС. Повноваження та діяльність Президента України. Відповідальність Президента України. Сутність “етичного фільтру” у взаємодії Президента України з громадянами держави. “Етичний фільтр” взаємодії Президента України із суб'єктами публічного управління, інститутами громадянського суспільства, громадянами.

Тема 11. Закономірності та принципи публічного управління

Поняття “закономірність” і “закон”. Залежність управління конкретним суспільством від закономірностей розвитку світу та світової цивілізації. Обумовленість системних та інституціональних засад публічного управління базовими цінностями суспільства. Системність публічного управління. Ціннісно-ситуативне спрямування публічного управління. Необхідність посилення регулювання та управління суспільними процесами. “Необхідне багатоманіття” управляючих впливів. Участь населення, груп інтересів і громадян у публічному управлінні, підвищенні його результативності, ефективності й відповідальності. Соціально-професійна стратифікація та функціонування механізмів соціальної мобільності, формування й функціонування еліт. Застосування закономірностей та законів публічного управління. Загальносистемні методологічні принципи публічного управління. Загальнометодичні принципи публічного управління. Принципи, що регулюють управління як соціально-політичний процес. Принципи, що регулюють управління як соціально-економічний процес. Принципи, що регулюють управління як соціально-культурний процес. Застосування принципів

публічного управління. Компаративний аналіз принципів публічного та державного управління.

Тема 12. Публічне управління як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень

Управлінське рішення як наукова категорія. Технологія та організація процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Поняття процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Етапи процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Фактори, обмеження і критерії, що визначають технологію розробки та прийняття управлінських рішень. Рівні і принципи прийняття управлінських рішень. Розробка алгоритму процесу прийняття рішення. Організація процесу розробки та прийняття рішення.

Реалізація та контроль виконання управлінських рішень. Організаційні методи і процедури виконання прийнятих рішень. Умови ефективного функціонування організаційних структур при реалізації рішень. Організація процесів виконання рішень: ресурсне забезпечення на стратегічному та тактичному рівнях. Функції та види контролю. Зміст контролю. Процес здійснення контролю. Інструменти і характеристики ефективного контролю реалізації управлінських рішень. Сутність і види відповідальності керівників за прийняті рішення.

Розробка управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику. Сутність ризику і невизначеності. Сутність прийняття рішень в умовах ризику і невизначеності. Класифікація ризиків. Методи оцінки ступеня ризику. Етапи дослідження ризику. Способи управління ризиком. Методи і прийоми розробки та прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності. Методи оптимізації управлінських рішень. Поняття оптимального і раціонального управлінських рішень. Типи завдань прийняття рішень відповідно до типу ситуації: в умовах визначеності, невизначеності, ризику, конфлікту. Поняття методу розробки та прийняття рішення. Класифікація методів розробки та прийняття рішень за типом умов, етапом процесом розробки і прийняття, сферою діяльності особи, що приймає рішення, тощо. Методи, які застосовуються на етапі діагностики проблеми і формулювання критеріїв та обмежень. Методи, які застосовуються на етапі визначення альтернатив. Методи, які застосовуються на етапі оцінки альтернатив. Методи, які застосовуються на етапі вибору, реалізації рішення та оцінки результату. Соціально-психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Роль людського фактора в процесі розробки управлінського рішення. Використання влади та впливу при прийнятті управлінських рішень. Індивідуальні якості менеджера і стиль керівництва в процесі прийняття рішення. Управління змінами і конфліктами в процесі розробки та реалізації управлінських рішень. Особливості прийняття управлінських рішень у різних сферах діяльності підприємств. Вплив сфери діяльності підприємства на процес розробки і прийняття управлінських рішень. Особливості і методи прийняття рішень в сфері стратегічного управління. Особливості і методи прийняття рішень у сфері управління персоналом. Особливості і методи прийняття рішень у сфері

фінансового менеджменту. Особливості і методи прийняття рішень в маркетингу. Особливості і методи прийняття рішень в управлінні виробництвом. Автоматизація процесу розробки і прийняття управлінських рішень: передумови та інструменти.

Тема 13. Функції, організаційна структура, механізми та органи публічного управління

Поняття і види функцій публічного управління. Детермінованість функцій публічного управління. Особливості функцій публічного управління в умовах демократичної, правової, соціальної держави. Функціональна структура публічного управління: визначення, оформлення, розвиток. Сутність організаційної структури публічного управління і фактори, що її обумовлюють. Види організаційних структур. Ієрархічні і горизонтальні структури публічного управління. Види і властивості ієрархічних структур. Механізм публічного управління: сутність, складові та їх характеристики. Структура механізму та органів публічного управління. Типологізація органів публічного управління. Територіально-адміністративний аспект публічного управління. Методи і стилі публічного управління. Суперечності та конфлікти в системі публічного управління. Результативні методи та ефективні стилі управління в Європейському Союзі. Механізми державного управління: сутність, поняття, категорії, принципи, методи, система. Теоретико-методологічні засади механізмів державного управління. Політичний, економічний, організаційний, правовий, мотиваційний та інші види механізмів державного управління.

Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства. Суб'єкти взаємодії органів публічної влади з громадою. Правові і функціональні аспекти. Моделі взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Напрями і методи вдосконалення взаємовідносин органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Регулювання та вирішення конфліктів у взаємовідносинах органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Технології взаємодії влади і громади. Методи співпраці органів публічної влади і громади. Поняття громадянського суспільства і його витоки. Теорії громадянського суспільства. Моделі громадянського суспільства. Суб'єкти та умови функціонування громадянського суспільства.

Особливості організації взаємодії органу публічного управління і політичних партій. Політичні партії як суб'єкти здобуття і здійснення влади, формування публічної політики. Зв'язки з громадськістю в публічному управлінні. Сутність та основні процеси зв'язків з громадськістю. Урядові зв'язки з громадськістю. Імідж публічної влади. Взаємовідносини та взаємодія громадянського суспільства і влади. Активізація участі громадян в управлінні справами суспільства.

Тема 14. Публічне управління та економіка

Основні напрями формування та розвитку сучасної економічної системи. Основні ознаки ринкової соціально орієнтованої економіки. Визначальні характеристики економічної системи України. Можливості використання

механізмів нового публічного менеджменту для розвитку економічних систем. Глобалізаційний та інтеграційний вектори перетворень в економіці України.

Загальна характеристика взаємовідносин публічної влади, держави і економіки. Інститути публічної влади та ринкова координація господарського життя суспільства. Держава як гарант забезпечення умов для підприємницької діяльності. Сучасні тенденції у взаємовідносинах держави і бізнесу. Антимонопольне законодавство. Механізми взаємодії держави і економіки. Управління політичними ризиками та забезпечення сприятливого інвестиційного клімату. Оцінювання ефективності й результативності державно-управлінської діяльності. Стратегічні пріоритети публічного управління розвитком національної економіки в контексті європейського вибору. Конкуренція як фактор ринкового прогресу (основні тенденції та проблеми формування конкурентного середовища). Конкурентна політика: цілі, проблеми, можливості, механізми. Конкурентна політика та формування економіки інноваційного типу. Конкуренція як рушійна сила інноваційно-інвестиційного розвитку економіки країни. Конкурентна політика: цілі та інструменти. Законодавче та нормативно-правове забезпечення конкурентного середовища.

Ринок та його структура. Механізм функціонування ринку. Ринкова рівновага. Досконала і недосконала ринкові структури. Антимонопольне законодавство. Дисфункції ринку як підґрунтя необхідності державного інтервенціонізму та регулювання господарських процесів. Основні ситуації неспроможності ринку. Суспільні блага. Прийняття державно-управлінських рішень на ринку суспільних благ. Виробництво суспільних благ. Проблема справедливого розподілу в ринковій економіці. Рівень життя і бідність. Державна політика перерозподілу доходів: цілі, механізми, інструменти. Концепції справедливості у розподілі благ і доходів. Дилема ефективності і справедливості. Теорія суспільного вибору як методологія аналізу вироблення колективних рішень. Ситуації неспроможності влади як обмеження для державного втручання. Проблеми, пов'язані з прийняттям ефективних рішень.

Тема 15. Державне регулювання економічних процесів та аналіз державної політики

Концептуальні засади державного регулювання економічних процесів. Організаційно-правові й інституціональні аспекти функціонального, територіального та галузевого управління економічним розвитком. Загальні принципи та особливості функціонування публічного сектора економіки як об'єкта управління і регулювання. Структура публічного сектора економіки. Форми і типи державних підприємств. Державні корпоративні права. Ринкові інститути. Трансакційні (операційні) витрати. Форми власності. Форми організації економічної діяльності. Форми в інституційній теорії. Інтеграційні форми корпоративних структур. Сутність, механізми та моделі корпоративного управління. Держава як учасник і регулятор корпоративних відносин. Інституціональна теорія економічного розвитку. Поглиблення інституціональних перетворень в Україні: дебіюкратизація економіки,

інституціоналізація ринкових механізмів, формування ефективного конкурентного середовища, вдосконалення відносин власності, координуючі механізми. Інституціональні механізми приватизаційного процесу. Регуляторна політика держави та підтримка малого і середнього підприємництва. Державні механізми структурних зрушень і контроль за їх реалізацією. Управління інвестиційним процесом на макро- та мікрорівнях. Соціально-економічна й екологічна ефективність інвестиційної політики. Пріоритетні напрями науково-технічної політики та проблеми утвердження інноваційної моделі економічного розвитку.

Механізми державного регулювання ринку цінних паперів. Управління грошово-кредитною політикою та інструменти регулювання фінансових ринків. Дворівнева банківська система. Роль і функції центрального банку країни. Державне регулювання макроекономічних процесів. Пріоритетні цілі макроекономічної політики. Інструментарій державного регулювання макроекономічних процесів. Основні теорії макроекономічного регулювання. Роль держави у забезпеченні сталого економічного розвитку. Механізм антикризового розвитку. Передумови і моделі нециклічного економічного розвитку. Поняття та вимірювання інфляції. Антиінфляційна політика держави. Кейнсіанський та неокласичний підходи до аналізу ролі й функцій держави в регулюванні макроекономічних процесів та забезпеченні сталого економічного зростання. Економічні аспекти аналізу державної політики. Оцінювання державної політики. Ефективність і результативність державної політики. Державна політика й економіка. Державна влада і ринок. Принципи аналізу рішень у публічному управлінні. Методи аналізу рішень щодо державної політики. Аналіз проектів у державному секторі. Методологія аналізу вигід і витрат. Загальна характеристика інших методів аналізу.

Тема 16. Державні фінанси і бюджетно-податкова політика

Державні фінанси як сфера управлінської діяльності. Організація та управління фінансовою системою. Інституційні засади управління фінансовою системою України. Розмежування повноважень між центральними органами влади в системі державних фінансів. Бюджетна система України: структура та принципи її побудови. Бюджетний процес в Україні. Цілі та інструменти бюджетної політики.

Функції і роль державного бюджету в забезпеченні потреб економічного і соціального розвитку суспільства. Бюджет як інструмент державного регулювання економіки. Дискреційна і недискреційна бюджетно-податкова політика. Державні надходження і система оподаткування. Податки як економічна база та інструмент державного регулювання економічних процесів. Принципи формування та основні елементи податкової системи. Класифікація податків. Податкова політика держави та механізми її реалізації. Податкове навантаження в Україні та проблема ухиляння від сплати податків. Загальна характеристика державних видатків. Методи та форми фінансування економічної діяльності. Розвиток державно-приватного партнерства. Державні інвестиції. Критерії ефективності використання бюджетних коштів. Проблеми

збалансування бюджету. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. Причини та макроекономічні наслідки державного боргу. Боргова безпека держави та її показники. Механізм управління державним боргом. Боргова політика України.

РОЗДІЛ 3

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Тема 17. Концептуальні засади національної безпеки та її геополітичні виміри

Безпека як суспільне благо, поняття системи національної безпеки. Об'єкти та суб'єкти національної безпеки. Характеристика національних інтересів. Загрози національним інтересам (політична, економічна, військова та інформаційна сфери). Принципи забезпечення національної безпеки. Проблеми глобальної безпеки і національна безпека. Безпека людини в умовах формування громадянського суспільства. Тероризм як глобальна загроза міжнародній та національній безпеці. Принципи забезпечення національної безпеки. Основні напрями державної політики національної безпеки. Концепція та Стратегія національної безпеки. Воєнна доктрина держави. Стратегічний оборонний бюлетень. Повноваження Президента України, Верховної Ради України та центральних органів виконавчої влади України у сфері забезпечення національної безпеки. Повноваження та функції Ради національної безпеки і оборони України. Воєнна організація держави. Обороноздатність держави. Сутність демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією держави та правоохоронними органами.

Основні поняття геополітики. Конфлікти та війни в житті світового співтовариства. Розвиток концептуальних підходів щодо забезпечення міжнародної та національної безпеки. Україна як суб'єкт і об'єкт геополітики. Геополітична модель України. Місце та роль України в міжнародних та європейських структурах безпеки.

Тема 18. Публічне управління в умовах європейської інтеграції. Міжнародне публічне управління.

Євроінтеграційна політика України: зміст, функціональні особливості, якісні ознаки. Розвиток системи управління виборчим процесом в Україні на засадах позитивного досвіду держав-учасниць ЄС. Право ЄС і національне право. Розподіл повноважень між ЄС та державами-членами. Принципи права ЄС стосовно національного права. Верховенство права ЄС. Субсидіарність та пропорційність. Обґрунтованість повноважень ЄС договірними положеннями. Пряма дія права ЄС. Пряме застосування права ЄС. Загальна характеристика інституцій ЄС. Суміщення функцій. Поліцентричність структури. Поділ влад. Економічна інтеграція. Правова основа внутрішнього ринку ЄС.

Договори заснування та інші правові акти про внутрішній ринок. Чотири види свободи в межах внутрішнього ринку: вільний рух товарів; свобода платежів та переміщення капіталів; вільне пересування осіб; вільне надання послуг. Розширення ЄС. Мадридські і Копенгагенські критерії. Досвід країн Європейського Союзу. Національна складова в організації суспільства та державотворенні. Основні напрями модернізації публічного управління в країнах ЄС. Міжнародне публічне управління. Теоретичні засади міжнародного публічного управління. Міжнародне співтовариство як об'єкт управління. Політичні системи і стратегії багаторівневого управління міжнародним співтовариством. Соціально-гуманітарний та економічний прогрес як об'єкт управління. Забезпечення національної безпеки. Міжнародні організації як суб'єкти управління. Європейський проектний менеджмент та його принципи сприяння розвитку ОЕСР. Україна в глобальному управлінському просторі: модель та чинники її сучасної трансформації. Мережеве глобальне управління: технології публічної мобілізації та електоральний менеджмент. Україна в системі інтеграційно-деінтеграційних дуалізмів сучасного світу.

Тема 19. Результативність, ефективність і відповідальність у публічному управлінні: світовий досвід

Результативність і ефективність. Вимір продуктивності та ефективності. Фактори підвищення результативності та ефективності публічного управління. Результативність і ефективність системи управління та суб'єкта управління. Оцінювання результативності та ефективності управління: суб'єкти, методи. Засади протидії проявам корупції в системі публічного управління. Політична корупція: сутність, форми, механізми протидії та запобігання. Правопорушення та відповідальність. Відповідальність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб за правопорушення у сфері публічного управління. Особистість як суб'єкт та об'єкт владних повноважень. Особистість та політико-владна діяльність. Відповідальність у політико-владній діяльності. Інститут відповідальності народних депутатів. Відповідальність недержавних організацій, органів і осіб, які не перебувають на державній службі чи службі в органах місцевого самоврядування, за правопорушення у сфері публічного управління. Політична відповідальність у країнах ЄС.

Роль політичної та державно-управлінської еліти в реалізації стратегічних реформ. Сучасні практики реалізації політичного та державно-управлінського лідерства.

Тема 20. Публічна служба і бюрократія в публічному управлінні: світовий досвід і Україна

Поняття бюрократії. Основні концепції бюрократії (Г.В.Ф.Гегель, К.Маркс, Л. фон Мізес, М.Вебер, В.Вільсон, Р.Мертон, М.Крозье, С.Ліпсет та ін.). "Імперська" ("азійська") модель бюрократії. Бюрократія і бюрократизм. Функціональний і дисфункціональний підходи до бюрократії. Сутність бюрократизму. Об'єктивні передумови виникнення і прояви бюрократизму.

Особливості бюрократизму в сучасному публічному управлінні та адмініструванні; проблема його подолання. Публічна служба в цивілізаційному та формаційному вимірах. Загальнонаукові засади публічної служби. Етика в системі публічної служби. Управління конфліктами інтересів на публічній службі.

Інституціональна основа публічної служби. Моделі публічної служби. Публічна служба як адміністративно-процесуальна система дотримання цінностей суспільства, виконання та забезпечення виконання цілей суспільства. Формування та реалізація службових відносин. Модель державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні. Посади і посадові особи в системі публічної служби. Статус публічного службовця. Проходження публічної служби. Кадрова політика і кадрові технології в системі публічної служби. Еліта і публічна служба в системі владних відносин. Бюрократія і публічна служба в країнах ЄС. Системи публічної служби у державах-членах ЄС, їх типологія. Перспективи розвитку публічної служби в Україні.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

Розділ 1. Теорія, філософія, історія публічного управління та адміністрування

1. Публічне управління як системне суспільне явище.
2. Предметна область теорії публічного управління.
3. Поняття та види публічного управління.
4. Держава, її права і обов'язки щодо особи.
5. Специфіка публічного управління. Публічне управління як спеціальна наукова теорія.
6. Етапи історичного розвитку управління суспільством і державою на теренах України.
7. Формування системи публічного управління після здобуття незалежності.
8. Реформи центральних і місцевих органів влади 1992–2016 рр.
9. Об'єкт і суб'єкт управління як елементи системи. Прямі і зворотні зв'язки в системі управління.
10. Основні зарубіжні школи наукового управління і їх представники.
11. Цінності та цілі суспільства і держави.
12. Громадянське суспільство та його сутність.
13. Традиційна модель управління і модель “good governance”.
14. Модель “New Public Management” (NPM): сутність та ефективність застосування в країнах ЄС.
15. Інструментальні концепції публічного адміністрування.
16. Організаційна культура публічного управління.
17. Сутність та характеристики інформаційного суспільства.
18. Інформаційне суспільство і відкритість влади.
19. Інформаційна політика України. Сучасні інформаційні війни.
20. Публічна сфера: поняття, складові, їх сутність і взаємообумовленість.
21. Економічна і культурна сфери – базис розвитку суспільства.
22. Публічне управління: публічна сфера, публічне право і публічна політика – співвідношення феноменів.
23. Партії та вибори у формуванні публічної політики та прийнятті політичних рішень.
24. Сутність демократії та демократичних засад публічного управління.
25. Основні моделі демократії на прикладах країн ЄС.
26. Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні.
27. Органи самоорганізації населення.
28. Основні етапи формування і еволюції громадянського суспільства.
29. Громадські організації в системі публічного управління.
30. Засоби масової інформації в системі публічного управління.
31. Співвідношення принципів плюралізму і єдності в громадянському суспільстві.

32. Соціальна і духовна сфера як об'єкт соціальної та гуманітарної політики.
33. Сутність соціальної та гуманітарної політики.
34. Сутність, зміст та особливості управління соціальною і духовною сферами українського суспільства.
35. Суб'єкти публічного управління у сфері соціального і духовного розвитку.
36. Механізми державного управління щодо розвитку соціально-класових відносин, процесів соціальної мобільності.
37. Соціальна політика як чинник формування соціальної безпеки суспільства.
38. Механізми державного управління щодо розвитку етнонаціональних відносин.
39. Проблеми формування національної самосвідомості українського народу.
40. Національна ідея; її зміст та націотворчий потенціал.
41. Гуманітарна політика як чинник розвитку духовного життя.
42. Організаційно-функціональна структура державного регулювання розвитку гуманітарної сфери в Україні.
43. Законодавча та законотворча діяльність: спільне та відмінне.
44. Функції Верховної Ради України як вищого представницького органу влади .
45. Повноваження, права та обов'язки народних депутатів України.
46. Історичні передумови становлення парламентаризму в Україні.
47. Парламентаризм як державно-правове явище.
48. Сутнісні ознаки кризи сучасного парламентаризму. Лобізм у публічному управлінні.
49. Освітній потенціал нації як основа конкурентоспроможності держави.
50. Публічна політика забезпечення якості освіти в контексті розвитку суспільства.

Розділ 2. Інститути, функції, методи і механізми публічного управління та адміністрування

51. Характеристика публічної політики: її сутність і завдання.
52. Громадська думка і публічна політика.
53. Держава як суб'єкт політичної влади.
54. Співвідношення публічної і державної влади.
55. Законодавча влада в управлінні справами суспільства і держави.
56. Виконавча влада в управлінні справами суспільства і держави.
57. Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з центральними і місцевими органами виконавчої влади.
58. Концепції децентралізації та деконцентрації влади.
59. Ієрархія інституцій влади і управління.
60. Делегування повноважень у системі публічного управління.
61. Зміст та функціональні особливості державної політики.

62. Взаємодія та взаємовплив державної політики і державного управління.
63. Цільова, функціональна та організаційна структури публічного управління.
64. Сталий розвиток у контексті суспільно-економічних проблем ХХІ століття.
65. Стратегічні орієнтири соціальної складової сталого розвитку.
66. Перспективи концепту стратегії сталого розвитку. Модель розроблення стратегії сталого розвитку України.
67. Регіональні системи та стратегії регіонального розвитку.
68. Регіональна політика: сутність, цілі, структура, принципи.
69. Регіональне публічне управління.
70. Регіональна публічна влада і місцеве самоврядування. Основні моделі організації публічної влади на місцях. Основні теорії місцевого самоврядування.
71. Територіальні громади як первинні суб'єкти місцевого самоврядування.
72. Основні моделі місцевого самоврядування.
73. Місцеве самоврядування в контексті децентралізації влади та управління.
74. Органи самоорганізації населення.
75. Правове регулювання публічно-управлінських явищ.
76. Поняття правової держави та правового регулювання публічно-управлінських явищ.
77. Глава держави у системі публічного управління.
78. Закономірності та принципи публічного управління.
79. Компаративний аналіз принципів публічного та державного управління.
80. Публічне управління як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень.
81. Функції, організаційна структура і механізми публічного управління.
82. Особливості функцій публічного управління в умовах демократичної, правової, соціальної держави. Функціональна структура публічного управління: визначення, оформлення, розвиток.
83. Механізм публічного управління: сутність, складові та їх характеристики.
84. Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства.
85. Завдання, функції та складові адміністративної реформи.
86. Сучасні тенденції у взаємовідносинах держави і бізнесу.
87. Конкуренція як фактор ринкового прогресу (основні тенденції та проблеми формування конкурентного середовища).
88. Теорія суспільного вибору як методологія аналізу вироблення колективних рішень.
89. Механізми державного регулювання макроекономічних та мікроекономічних процесів.

90. Державні фінанси і бюджетно-податкова політика.
91. Інститути представницької влади в Україні.
92. Роль політичного лідерства у парламентсько-президентській республіці Україна.
93. Механізми формування позитивного іміджу Української держави.
94. Лідерство в системі публічного управління.
95. Роль політичної та державно-управлінської еліти в реалізації стратегічних реформ.
96. Стратегічні пріоритети публічного управління розвитком національної економіки в контексті європейського вибору.
97. Інституціональна теорія економічного розвитку. Поглиблення інституціональних перетворень в Україні.
98. Механізми забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобальних структурних зрушень.
99. Основні теорії макроекономічного регулювання. Роль держави у забезпеченні сталого економічного розвитку.
100. Організація та управління фінансовою системою. Інституційні засади управління фінансовою системою України.

Розділ 3. Публічне управління в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів

101. Концептуальні засади національної безпеки та її геополітичні виміри.
102. Характеристика національних інтересів. Загрози національним інтересам (політична, економічна, військова та інформаційна сфери).
103. Проблеми глобальної безпеки і національна безпека.
104. Безпека людини в умовах формування громадянського суспільства.
105. Тероризм як глобальна загроза міжнародній та національній безпеці.
106. Сутність демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією держави та правоохоронними органами.
107. Основні поняття геополітики. Конфлікти та війни в житті світового співтовариства.
108. Місце та роль України в міжнародних структурах безпеки.
109. Публічне управління в умовах європейської інтеграції.
110. Євроінтеграційна політика України: зміст, функціональні особливості, якісні ознаки.
111. Право ЄС і національне право.
112. Розподіл повноважень між ЄС та державами-членами.
113. Загальна характеристика інституцій ЄС. Суміщення функцій. Поліцентричність структури. Поділ влад.
114. Розширення ЄС. Мадридські і Копенгагенські критерії.
115. Економічна інтеграція. Правова основа внутрішнього ринку ЄС.
116. Національна складова в організації суспільства та державотворенні.
117. Основні напрями модернізації публічного управління в країнах ЄС.
118. Теоретичні засади міжнародного публічного управління.
119. Міжнародні організації як суб'єкти управління.

120. Європейський проектний менеджмент та його принципи сприяння розвитку ОЕСР.
121. Відповідальність у публічному управлінні: світовий досвід.
122. Результативність та ефективність системи управління і суб'єкта управління: світовий досвід.
123. Оцінювання результативності та ефективності публічного управління: світовий досвід.
124. Засади протидії проявам корупції в системі публічного управління: світовий досвід.
125. Політична корупція: сутність, форми, механізми протидії та запобігання.
126. Політична та адміністративно-управлінська відповідальність у країнах ЄС.
127. Публічна служба в цивілізаційному та формаційному вимірах.
128. Моделі публічної служби: світовий досвід і Україна.
129. Кадрова політика і кадрові технології в системі публічної служби: світовий досвід і Україна.
130. Еліта і публічна служба в системі владних відносин: світовий досвід і Україна.
131. Бюрократія і публічна служба в країнах ЄС. Системи публічної служби у державах-членах ЄС, їх типологія.
132. Системи публічної служби у державах-членах ЄС, їх типологія.
133. Інноваційний розвиток представницьких органів влади в державах-членах ЄС.
134. Парламентська діяльність у державах-членах ЄС та в Україні: порівняльний аспект.
135. Політичний менеджмент та політичний маркетинг у парламентській діяльності: зарубіжний та вітчизняний досвід.
136. Зарубіжні практики реалізації політико-управлінського лідерства.
137. Участь України в міжнародних об'єднаннях глобального та регіонального рівня.
138. Європейська та євроатлантична інтеграція.
139. Політика європейської інтеграції України.
140. Мережева архітектура глобального управління: проблеми концептуалізації і практики.
141. Державна політика та міжнародне співробітництво у сфері забезпечення енергетичної безпеки.
142. Миротворчість як механізм з підтримки міжнародного миру та безпеки.
143. Проблема забезпечення міжнародної та національної безпеки на сучасному етапі.
144. Основні проблеми державного управління у сфері національної безпеки України та шляхи їх вирішення.
145. Україна в глобальних міжнародних об'єднаннях.
146. Україна в європейських наддержавних структурах.

147. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси сучасного світу.
148. Основні концепції бюрократії .
149. Етика в системі публічної служби.
150. Управління конфліктами інтересів на публічній службі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи : монографія / В. С. Куйбіда, В. П. Павленко, В. А. Яцюк [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Турчинова ; Секретаріат Каб. Міністрів України. – Офіц. вид. – К. : Геопринт, 2009. – 615 с.
2. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії : монографія. – К. : Парламент. вид-во, 2007. – 576 с.
3. Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади. Стан та напрямки змін / Ю. Ганущак. – К. : Легальн. статус, 2012. – 348 с.
4. Геоекономічна політика України : наук. розробка / І. В. Розпутенко, Л. В. Ільченко-Сюйва, О. І. Кілієвич [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Розпутенка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., каф. екон. політики. – К. : НАДУ, 2012. – 64 с.
5. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. – К. : НАДУ, 2016. – 764 с.
6. Глобальна та національна безпека : словник-довідник / Г.П. Ситник, М.М. Шевченко, О.І. Пошедін та ін.; за заг. ред. Г.П. Ситника. – К.: НАДУ, 2016. – 142 с.
7. Горбулін В.П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський; Нац. ін-т стратег. дослідж. – К. : НІСД, 2011. – 286 с.
8. Гошовська В. А. Етичні засади взаємодії органів державної влади з інститутами громадського суспільства: навч.-метод. матеріали / В.А. Гошовська, А.П. Рачинський, О.Р. Антонова; НАДУ при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2015. – 79 с.
9. Гошовська В. А. Парламентаризм : підручник / за ред. В.А. Гошовської; кол. авт. – К. : НАДУ, 2016. – 600 с.
10. Гошовська В. А. Роль і місце держави в розбудові трипартизму й соціального діалогу: світовий досвід та Україна : навч. посіб. / В.А. Гошовська, Л.І. Ільчук ; за заг. ред. В. А. Гошовської. – К. : [б. в.], 2010. – 112 с.
11. Демократичне урядування і публічне адміністрування: проблеми вимірювання й аудиту : наук.-метод. посіб. / О.Ф. Колодій, М.З. Буник, П.М. Петровський [та ін.] ; НАДУ при Президентові України; Упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., ЛРІДУ. – К. : НАДУ, 2011. – 56 с.
12. Державна політика: підручник / НАДУ при Президентові України; ред. кол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2014. – 652 с.
13. Державна служба: підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), О.Ю. Оболенський (заст. голови), С.М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К.; Одеса: НАДУ, 2012.
14. Державне регулювання економіки та економічна політика: навч. посіб. / В.Г. Бодров, О.М. Сафронова, Н.І. Балдич – К. : Академія, 2010. – 520 с.

15. Державне управління: підручник : у 2 т. / НАДУ при Президентіві України; редкол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012.
16. Державне управління в економічній сфері: бюджетно-податкова політика: навч. посіб. / І.В. Розпутенко, Л.В. Ільченко-Сюйва; НАДУ при Президентіві України. – К. : НАДУ, 2008. – 99 с.
17. Елітознавство: підручник / за заг. ред. В.А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2013. – 268 с.
18. Енциклопедія державного управління : у 8 т / НАДУ при Президентіві України, наук.-редкол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), В.П. Трощинський (заст. голови), Ю.П. Сурмін [та ін.]; – К.: НАДУ , 2011.
19. Ефективність управління національною економікою: концептуальні засади та механізми забезпечення : наук. розроб. / В.Г. Бодров, О.М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : НАДУ, 2014. – 56 с.
20. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2010. – 401 с.
21. Інституційне забезпечення та особливості формування публічної політики в Україні : метод. рек. / НАДУ при Президентіві України, упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., каф. політ. аналітики та прогнозування ; уклад. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, С. І. Вировий [та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. – 44 с.
22. Інструменти регіонального розвитку в Україні = Regional Development Tools in Ukraine : навч. посіб. / О. В. Берданова, Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко [та ін.] ; за ред. В. М. Вакуленка, О. В. Берданової ; НАДУ при Президентіві України, Проект партнерства Канада-Україна “Регіон. врядування та розвиток”. – К. : НАДУ, 2013. – 286 с.
23. Карпенко О. В. Управлінські послуги в Україні: механізми надання органами влади: монографія / О. В. Карпенко. – К. : АМУ, 2014. – 408 с.
24. Конфлікти в публічній політиці та управлінні : навч. посіб. / С. О. Телешун, С. В. Ситник ; НАДУ при Президентіві України, каф. політ. аналітики та прогнозування. – К. : НАДУ, 2012. – 112 с.
25. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. / Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валевський [та ін.] ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова, В. В. Голубь, В. М. Козакова ; НАДУ при Президентіві України. – К. : НАДУ, 2010. – 299 с.
26. Куйбіда В. С. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку місцевої демократії : монографія / В. С. Куйбіда, М. С. Куйбіда, О. О. Бабінова. – Хмельницький : ХУУП, 2008. – 468 с.
27. Куйбіда В.С. Організація публічної служби в Україні : монографія / В.С. Куйбіда, О.В. Хорошенко. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2016. – 272 с.
28. Куйбіда В. С. Конституційно-правові проблеми міського самоврядування в Україні : монографія / В.С. Куйбіда; відп. ред. В. І. Чушенко. – Л. : Літопис, 2001. – 376 с.

29. Куйбіда В.С. Формування дієздатних територіальних громад: монографія /В.Куйбіда; [Ін-т громадян. сусп-ва]. – К.: Легал. статус, 2010.–139с.
30. Лідерство в місцевому самоврядуванні : слов. термінів / НАДУ при Президентіві України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів, каф. парламентаризму та політ. менеджменту ; уклад.: В. А. Гошовська, Л. А. Пашко, А. К. Гук [та ін.] ; за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко, А. К. Гука [та ін.]. – Х. : Фактор, 2015. – 156 с. – (Серія “Б-чка лідера місцев. самоврядування”).
31. Менеджмент для публічної влади : навч. посіб. / М. П. Бутко, І. М. Бутко, І. М. Бушай [та ін.] ; за ред. М. П. Бутка ; Нац. агентство України з питань держ. служби, М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Чернігів. держ. технол. ун-т. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2011. – 360 с.
32. Механізми взаємодії суспільства та влади : підручник / А. М. Михненко (кер. авт. кол.), С. О. Кравченко, В. Ф. Мартиненко [та ін.] ; НАДУ при Президентіві України. – К. : НАДУ, 2013. – 210 с.
33. Науково-методичне забезпечення реалізації концепції New Public Management : наук. розроб. / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова, Е. О. Сергієнко ; НАДУ при Президентіві України, упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., ДРІДУ. – К. : НАДУ, 2013. – 92 с.
34. Нова державна регіональна політика в Україні : зб. наук.-аналіт. матеріалів, нормат.-правових актів навч.-метод. док. у галузі регіон. розв. / В. С. Куйбіда, О. М. Іщенко, А. Ф. Ткачук [та ін.]. - К. : Крамар, 2009. - 232 с.
35. Основи вітчизняного парламентаризму: підручник для студентів вищ. навч. закл.: у 2 т. / за заг ред. В. А Гошовської. – К. : НАДУ, 2012. – Т.2. – 408 с.
36. Основи публічної політики та управління : навч. посіб. / С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович [та ін.] ; за заг. ред. С. О. Телешуна ; НАДУ при Президентіві України, каф. політ. аналітики і прогнозування. – К. : НАДУ, 2011. – 312 с.
37. Основи регіонального управління в Україні : підручник / НАДУ при Президентіві України; каф. регіон. упр., місцев. самоврядування та упр. містом ; авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.
38. Парламентаризм та парламентська діяльність : словник-довідник / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. В. А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2010. – 352 с.
39. Пашко Л. А. Діалог влади та громадськості. Демократичні стандарти побудови громадянського суспільства : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : Л. А. Пашко. – К. : НДЕІ М-ва економіки України, 2010. – 48 с.
40. Пашко Л. А. Професіоналізація людських ресурсів на державній службі як процес протидії корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування : навч.-метод. матеріали / [Л. А. Пашко, І. Г. Сурай, І. Л. Савчук, Л. О. Воронько] ; за заг. ред. Л. А. Пашко ; НАДУ при Президентіві України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2011. – 120 с.
41. Політичне лідерство : навч. посіб. / В. А. Гошовська, Л. А. Пашко, Ю. В. Баскакова [та ін.] ; за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко ; уклад. К. Ф. Крутій ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2013. – 300 с.

42. Політологічні аспекти державного управління : навч. посіб. / авт. кол. : К. О. Вашенко, Ю. Г. Кальниш, О. М. Новакова та ін. ; за заг. ред. О. М. Сича. – Івано-Франківськ : Місто НВЮ 2013. – 352 с.
43. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / за заг. ред. В. Бакірова, М. Сазонова. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 576 с.
44. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. ін-т держ. упр. – Х. : ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2012. – 255 с.
45. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю.Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В.І. Тимцуник. – Полтава : РВВВ ПДАА, 2015. – 280 с.
46. Публічне управління: теорія і практика : монографія / Ю.В. Ковбасюк, В.П. Трощинський, М.М. Білинська [та ін.] ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. – 212 с.
47. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 516 с.
48. Регіональний вимір соціально-економічного розвитку і засади нової регіональної політики. – К. : НІСД, 2013. – 82 с.
49. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування : навч. посіб. / В.М. Сороко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2012. – 260 с.
50. Розвиток політичної та адміністративно-управлінської еліти в Україні : теоретико-методологічні засади: наук. розроб. : / за заг. ред. В.А. Гошовської ; В.А. Гошовська, І.Г. Сурай, Л.А. Пашко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2014. – 52 с.
51. Розпутенко І. В. Державні фінанси : навч.-метод. посіб. (для самот. вивч. слухачами дисципліни "Держ. упр. в екон. сфері") / І. В. Розпутенко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К. : НАДУ, 2008. – 63 с.
52. Розроблення публічної політики : практ. посіб. / Швейцар.-укр. проект “Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO” ; уклад. А. Чемерис. – К. : Софія, 2011. – 125 с.
53. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки: концептуальні та організаційно-правові засади : підручник / Г.П. Ситник ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2012. – 544 с.
54. Соціальна і гуманітарна політика : підручник / [авт. кол. В.П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.] ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В. П. Трощинського. – К. : НАДУ, 2016. – 792 с.
55. Стандарти європейського врядування : навч. посіб. / І.А. Грицяк, О.Ю. Оржель, С.М. Гладкова [та ін.] ; за заг. ред. І.А. Грицяка ; НАДУ при Президентові України, каф. європ. інтеграції. – К.: НАДУ, 2011. – 184 с.
56. Сучасні проблеми і регіональні особливості місцевого самоврядування в Україні : наук. вид. / В.С. Куйбіда ; відп. ред. І.В. Розпутенко; Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. – Л. : Літопис, 2001. – 176 с.
57. Технології та інноваційні механізми управління програмами розвитку регіонів та міст : навч.-метод. посіб. / Т.М. Безверхнюк, Н.О. Котова, О.М.

Ракоцило [та ін.]; за заг. ред. Т.М. Безверхнюк; НАДУ при Президентові України ОРІДУ. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. – 252 с.

58. Фінансово-економічні механізми державного управління формуванням та розвитком внутрішнього ринку України : навч. посіб. / І. В. Розпутенко, Л. В. Ільченко-Сюйва, О. І. Кілієвич [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Розпутенка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Каф. екон. політики. - Київ : НАДУ, 2014. - 60 с.

59. Шпиґа П. С. Міжнародні комунікації. Конспект лекцій. К. : КиМУ, 2004. – 94 с.

Нормативно-правові документи

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : прийнятий 8 лип. 2010 р. № 2456-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. – Назва з екрана.

2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : прийнятий 16 січ. 2003 р. № 436-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2003. – № 18, 19–20, 21–22. – Ст. 144. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Назва з екрана.

3. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс] : прийнятий 6 лип. 2005 р. № 2747-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, 37. – Ст. 446. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>. – Назва з екрана.

4. Конституція України [Електронний ресурс] // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

5. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : прийнятий 2 груд. 2010 р. № 2755-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, 15–16, № 17. – Ст. 112. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.

6. Про вибори народних депутатів України [Електронний ресурс] : Закон України від 17 лист. 2011 р. № 4061-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2012. – № 10–11. – Ст. 73. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>. – Назва з екрана.

7. Про вибори Президента України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 берез. 1999 р. № 474-XIV // Відом. Верховної Ради України. – 1999. – № 14. – Ст. 81. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/474-14>. – Назва з екрана.

8. Про відновлення довіри до судової влади в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 8 квіт. 2014 р. № 1188-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 870. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>. – Назва з екрана.

9. Про громадські об'єднання [Електронний ресурс] : Закон України від 22 берез. 2012 р. № 4572-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст.

1. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>. – Назва з екрана.

10. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс] : Закон України від 23 берез. 2000 р. № 1602-III // Відом. Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>. – Назва з екрана.

11. Про добровільне об'єднання територіальних громад [Електронний ресурс] : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 157-VIII // Відом. Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>. – Назва з екрана.

12. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. – Назва з екрана.

13. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс] : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII // Відом. Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 90. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>. – Назва з екрана.

14. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс] : Закон України від 11 верес. 2003 р. № 1160-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>. – Назва з екрана.

15. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 385 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 70. – Ст. 1966. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>. – Назва з екрана.

16. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квіт. 2015 р. № 214 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 33. – Ст. 963. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>. – Назва з екрана.

17. Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лют. 2004 р. № 155 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 6. – Ст. 327. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/155-2004-%D0%BF>. – Назва з екрана.

18. Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 груд. 1999 р. № 2263 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 50. – С. 77. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2263-99-%D0%BF>. – Назва з екрана.

19. Про інноваційну діяльність : Закон України [Електронний ресурс] від 4 лип. 2002 р. № 40-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – Ст.

266. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. – Назва з екрана.

20. Про інформацію : Закон України [Електронний ресурс] від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відом. Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Назва з екрана.

21. Про Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] : Закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 13. Ст. 222. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-18>. – Назва з екрана.

22. Про Конституційний Суд України [Електронний ресурс] : Закон України від 16 жовт. 1996 р. № 422/96-ВР // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/422/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

23. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.

24. Про культуру [Електронний ресурс] : Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2011. – № 24. – Ст. 168. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>. – Назва з екрана.

25. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 21 трав. 1997 р. // Відом. Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

26. Про місцеві державні адміністрації [Електронний ресурс] : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV // Відом. Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>. – Назва з екрана.

27. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 верес. 2014 р. № 442 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 74. – Ст. 2105. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>. – Назва з екрана.

28. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс] : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>. – Назва з екрана.

29. Про політичні партії в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2365-III // Відом. Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>. – Назва з екрана.

30. Про прокуратуру [Електронний ресурс] : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>. – Назва з екрана.

31. Про Регламент Верховної Ради України [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лют. 2010 р. № 1861-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2010. – № 14–15, 16–17. – Ст. 133. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>. – Назва з екрана.

32. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 верес. 2015 р. “Про нову редакцію Воєнної доктрини України” [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 555/2015 // Офіційний сайт Міністерства оборони України. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/reformi-ta-planuvannya-u-sferi-oboroni/voenna-doktrina.html>. – Назва з екрана.

33. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 трав. 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України” [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. № 287/2015 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 43. – Ст. 1353. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>. – Назва з екрана.

34. Про співробітництво територіальних громад [Електронний ресурс] : Закон України від 17 черв. 2014 р. № 1508-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1167. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>. – Назва з екрана.

35. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020” [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 4. – Ст. 67. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/paran10#n10>. – Назва з екрана.

36. Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 жовт. 2006 р. № 504-р // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 40. – Ст. 2692. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-%D1%80>. – Назва з екрана.

37. Про схвалення Стратегії підвищення ефективності діяльності суб’єктів господарювання державного сектору економіки [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 трав. 2015 р. № 662-р // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 54. – Ст. 1756. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/662-2015-%D1%80>. – Назва з екрана.

38. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 черв. 2014 р. [Електронний ресурс] // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 75. – Т. 1. – Ст. 2125. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011. – Назва з екрана.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ З ІНОЗЕМНОЇ (АНГЛІЙСЬКОЇ) МОВИ

Програму вступного іспиту до аспірантури Інституту державного управління в сфері цивільного захисту з іноземної мови розроблено відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)” від 23 березня 2016 року № 261. Програмою передбачено вступне випробування з англійської мови в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання англійської мови дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом. Перелік міжнародних сертифікатів з англійської мови рівнів B2 і вище, які зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури:

**Перелік міжнародних сертифікатів з іноземної мови рівнів B2 і вище,
які зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури:**

Іноземна мова	Екзамен
Англійська мова	IELTS
	TOEFL iBT TOEFL paper based
	CPE
	CAE
	FCE
	Cantest

Метою вступного іспиту є визначення рівня підготовки вступників з англійської мови та подальше спрямування навчання іноземній мові в аспірантурі з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України у європейський та світовий освітній простір і потребу в підвищенні рівня знань аспірантами іноземних мов і навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації. Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володінню іноземною мовою до її практичного застосування, до використання її як засобу отримання й обміну необхідною інформацією.

За рівнем B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, вступники до аспірантури Інституту мають продемонструвати відповідність викладеним нижче вимогам.

Вимоги до навичок та вмінь в мовленнєвій діяльності вступників

Читання (Reading, Use of English)

Вступник до аспірантури повинен

вміти:

– розуміти основні моменти тексту, його загальний зміст; тексти, які містять найуживаніші повсякденні та пов'язані з професійною діяльністю (сферою публічного управління) мовленнєві зразки; описи подій, смислів та змістів наукових теорій, читати статті та повідомлення з сучасних проблем, автори яких займають особливу позицію або мають особливу точку зору, розуміти сучасні тенденції розвитку суспільно-політичних наук;

– володіти всіма видами читання (вивчаючим, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим), робити висновки й умовиводи на основі аналізу отриманої інформації;

– виділяти специфічну інформацію в текстах та розуміти особливості організації тексту та його структуру;

– визначати настрій, ставлення, тон, мету, головну думку, контекст, підтекст;

– виконувати завдання на рівні тексту та речення.

знати:

– використання закінчень, принципи словотвору;

– особливості сполучуваності слів;

мати:

– практичні навички з граматики, лексики та використання мови (Use of English).

Письмо (Writing)

Вступник до аспірантури повинен вміти реалізовувати на письмі комунікативні наміри:

– писати тексти (есе, стаття, офіційний / неофіційний лист, доповідь, відгук) на знайомі теми у межах власної сфери інтересів, узагальнюючи й оцінюючи інформацію;

– писати згідно з поданими нотатками;

– порівнювати та протиставляти поняття;

– аргументувати власну думку; робити висновки;

– фіксувати потрібну інформацію в ході спілкування / аудіювання;

– використовувати правила орфографії та пунктуації.

Говоріння (Speaking)

Вступник до аспірантури повинен уміти:

Монологічне мовлення:

– представляти себе;

– володіти мовленнєвим етикетом повсякденного та професійного спілкування;

- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення, порівняння, протиставлення тощо);
- робити коротке непередбачене повідомлення з тематики, визначеної екзаменатором.

Діалогічне мовлення:

- відповідати на загальні питання;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпиту, пояснення, висловлення власної думки тощо;
- уміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (контакти по телефону, обмін інформацією / дискусія / диспут у ході семінарів, конференцій тощо);
- уміти висловлювати й аргументувати власну думку, погоджуватися / заперечувати, вносити пропозиції, розмірковувати, оцінювати, приймати рішення через перемовини;
- мати здатність до мовленнєвої взаємодії, обміну думками із екзаменатором або іншим кандидатом.

Переклад

Під час виконання перекладу матеріалу вступник до аспірантури повинен *уміти*:

- працювати з двомовним та одномовним словниками;
- вибрати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Правила читання

Для розвитку навичок і вмінь читання вступник до аспірантури повинен у галузі орфоєпії володіти на рівні автоматизму вимовою всіх звуків англійської мови до міри, що забезпечує можливість для вступника зрозуміло висловлюватися іноземною мовою.

Вступник до аспірантури повинен також володіти автоматизмом паузації на основі синтагматичного ділення речення, зв'язністю сприйняття та відтворення синтагм і основними інтонаційними контурами.

Граматичний мінімум

Структура речення в англійській мові у порівнянні зі структурою речення в українській мові. Розповідне, питальне та заперечне речення. Типи питальних речень.

Дієслово. Допоміжні, питальні та смислові дієслова.

Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.

Активний і пасивний стан. Особливості використання і перекладу пасивного стану. Узгодження часів.

Умовний спосіб. Емфатичні конструкції.

Функції дієслів: *to be, to have, to do, will, should, would*. Інфінітив / герундій.

Іменник. Утворення множини. Присвійний відмінок.

Артикль.

Займенник (загальні відмінності). Особові, присвійні, вказівні займенники. Займенники *some, any*, заперечний займенник *no*. Кількісні займенники *many, any, few*. Неозначено-особовий займенник *one*, його функції. Зворотні займенники.

Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння.

Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.

Ознаки підрядних речень: додаткових, означальних, умовних; ознаки сполучникового і безсполучникового підпорядкування; ознаки часових форм дієслів в *Present, Past, Future Indefinite; Present, Past Continuous; Present, Past Perfect* активного і пасивного стану і їх значення. Варіанти перекладу *Passive*.

Ознаки безособових форм дієслів: ознаки простих форм інфінітиву, герундію, прислівників теперішнього та минулого часів в реченні і функції цих форм. Розрізнення граматичної омонімії.

Ознаки безособових форм дієслова та їх значення. Інфінітив. Складні інфінітивні форми та їх співвідношення з формою присудку.

Дієслова (*see, hear, know, want, etc.*) як ознаки тричленної дієслівної конструкції з інфінітивом і її значення. Вставний елемент (*is said, is known, seem, etc.*) як ознака суб'єктного інфінітивного звороту (*He is said to arrive soon*) і його значення.

Ознаки модальності *to be + Infinitive, to have + Infinitive, should + Infinitive*.

Модальні дієслова з перфектним інфінітивом.

Найуживаніші суфікси, префікси для утворення слів наукової літератури та їх значення. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику, що відповідає широкому профілю навчального закладу та обслуговує таку тематику: державне управління, державна служба, аналіз публічної політики, регіональне управління, місцеве самоврядування, управління персоналом, теорія організацій, управління державним бюджетом тощо.

У цей мінімум входить як загальнонавчана термінологічна лексика з фаху, так і так звані потенційні словники, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі та який складається з:

а) інтернаціональних слів, подібних у галузі виразу і таких, що збігаються в галузі змісту в українській і англійській мовах;

б) відтворюваних похідних і складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи з літературою за фахом вступник до аспірантури також повинен знати найбільш вживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит складається з наступних завдань:

1. Читання із словником оригінального тексту з фаху, відповідно до передбачуваної спеціальності (публічне управління адміністрування) з точною передачею змісту прочитаного *у формі письмового перекладу*. Обсяг тексту не менш ніж 500 слів.

2. Читання без словника оригінального тексту з фаху, відповідно до передбачуваної спеціальності (публічне управління адміністрування) з передачею змісту *у формі усного переказу іноземною мовою*. Обсяг тексту не менш ніж 300 слів.

3. Бесіда іноземною мовою згідно з тематикою, передбаченою програмою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Частина I. Мовна компетенція (завдання 1 і 2):

Тестові завдання, що пропонуються, спрямовані на перевірку рівня сформованості компетенції в читанні, а саме: детальне розуміння змісту прочитаного, вміння встановлювати значення лексико-граматичних одиниць на основі контексту, здатність адекватно вибрати зі словникової лексичної парадигми саме те слово, яке відповідає даному стилістичному контексту, вміння адекватно і детально передати рідною та іноземною мовою інформацію отриману з прочитаного тексту, знання засобів організації дискурсу.

Частина II. Мовленнєва компетенція (завдання 3):

Метою бесіди є перевірка рівня сформованості вмінь усного мовлення з урахуванням перевірки рівня лексичної та граматичної компетенції, а саме здатність конструювати граматично правильні форми, використовуючи лексичні одиниці, які відповідають ситуації спілкування; здатність обґрунтовано і логічно давати відповіді на запитання і вести невимушену бесіду, в тому числі, за професійною тематикою.

Програмою передбачено теми для бесіди іноземною мовою (1) та запитання щодо наукових інтересів та здобутків вступника до аспірантури (2):

1)

- Автобіографічні відомості.
- Політично-адміністративний устрій сучасних держав світу.
- Основні гілки влади в державі і їх завдання.
- Політична система України.
- Адміністративно-територіальний устрій України.
- Державна політика.

- Європейська і євроатлантична інтеграція України.
- Національна безпека України.
- Сучасні вимоги до державних службовців.
- Міжнародні інститути та організації.

2)

- Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
- Чим обумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
- Яка мета Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
- Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
- Чи займались Ви науковою діяльністю до вступу до аспірантури?
- У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
- Яка була тема Вашої магістерської роботи?
- У якій державній установі (організації) Ви працюєте? Яку посаду займаєте?
- Що входить до Ваших посадових обов'язків?

ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит з іноземної мови оцінюється за стобальною шкалою.

№ завдання	Вид завдання	Кількість балів
1.	Письмовий переклад державною мовою іншомовного тексту з фаху (зі словником)	40
2.	Реферативний усний переказ іншомовного тексту іноземною мовою та бесіда за змістом прочитаного тексту (запитання – відповідь)	30
3.	Співбесіда в межах визначеної тематики	30

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. *Письмовий переклад іншомовного тексту з фаху* передбачає повний та адекватний переклад, а також правильне розуміння іншомовного тексту з фаху. За кожну помилку в перекладі знімається 3 бали. Якщо вступник продемонстрував не повне розуміння іншомовного тексту, знімається 15 балів.

2. *Усне реферування прочитаного іншомовного тексту з фаху* передбачає адекватну і логічну передачу сутності прочитаного тексту, участь в аргументованій дискусії в разі необхідності. У випадку достатньо адекватної передачі сутності прочитаного тексту, але неспроможності взяти участь в аргументованій дискусії знімається 5 балів. За неспроможність адекватно і логічно передати сутність прочитаного тексту знімається 15 балів.

3. Представлення *усного повідомлення на одну із запропонованих тем* (не менше 15 речень) у природному розмовному темпі; спроможність вести невимушену бесіду і аргументовану дискусію, а також давати адекватні і логічні

відповіді на поставлені запитання в межах програмної тематики. За незначні стилістичні помилки, поодинокі лексичні та граматичні помилки, які не впливають на розуміння повідомлення, знімається 5 балів. За граматичні і лексичні помилки в кількості більше 5, або такі, що впливають на розуміння повідомлення, знімається 10 балів. За кожну помилку у відповіді на запитання знімається 3 бали.

**Таблиця відповідності результатів вступного іспиту
за різними шкалами**

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
1–34	F	

Результат екзамену, що складає менше 50% від загальної оцінки, вважається незадовільним.

Основна література:

1. Бахов І. С. English for Post-Graduate Students. Англійська мова для аспірантів і здобувачів: Навч. Посіб / І. С. Бахов. — К.: МАУП, 2008. — 276 с.
2. Бондар Т. І. Англійська мова для аспірантів та наукових співробітників: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл / Т. І. Бондар, З. Ф. Кириченко та ін. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 352 с.
3. Бурбак О. Ф. English for Science Students (англійська мова для аспірантів та здобувачів) / О. Ф. Бурбак.— Чернівці: Рута, 1998. — 125с.
4. Вейзе А. А. Практическое пособие по обучению реферативному переводу / А. А. Вейзе, А. В. Конышева. — Мн. : МГЛУ, 1997. — 37 с.
5. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / А. Я. Коваленко К.: Фірма «Інкос», 2003. — 320с.
6. Куликова В. І. Learn and Practice English Grammar – Вивчай та практикуй англійську граматику: метод. посіб. / В. І. Куликова, Т. В. Акулова.— Горлівка, 2010. — 500с.
7. Максимук В. М. Англійська мова для аспірантів та науковців гуманітарно-природничих спеціальностей університетів – English for PhD Students: підручник / В. М. Максимук, Р. І. Дудок. — Львів: 2006. — 232 с.
8. Тучина Н. В. A Way to Success / Н. В. Тучина, И. В. Жарковская, Н. А. Зайцева. — Х. : Фолио, 2004. — 416 с.
9. Успенская Н. В. Как писать по-английски научные статьи, рецензии и рефераты / Н. В. Успенская, Т. Н. Михельсон. — СПб.: Спец. Лит-ра, 1995. — 167 с.
10. Яхонтова Т. В. Основи англомовного наукового письма: навч. посібник для студентів і науковців / Т. В. Яхонтова. — Л.: ПАІС, 2003. — 220 с.
11. Korunets' Ilko V. Theory and practice of Translation / Ilko V. Korunets'. — New Book., 2001. — 448с.
12. Murphy R. English Grammar in Use. A Self-Study Reference and Practice Book for Intermediate Students / R. Murphy— Cambridge University Press, 2012. — 380с.

Додаткова література:

13. Кручиніна А. А., Бок Є. Ю. Багатомовний глосарій економічних термінів. Частина І. [Electronic resource], available at: <http://www.movi.com.ua/pidrucniki-angliyskoyi-movi/3566-bagatomovniy-glosariy-ekonomichnikh-terminiv-chastina-i>
14. Вороніна Є. В. Соціально-культурна сфера спілкування [Electronic resource], available at: <http://www.movi.com.ua/pidrucniki-angliyskoyi-movi/3449-sotsialno-kulturna-sfera-spilkuvannja>
15. BBC Learning English [Electronic resource], available at: <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/business/index.html>
16. Business English Pod [Electronic resource], available at: <http://www.businessenglishpod.com/>

ВИМОГИ ДО ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідницька пропозиція – це науковий текст обсягом 8-10 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, який є не рефератом, а стислим викладом науково-дослідних ідей стосовно розуміння та перспектив дослідження обраної наукової проблеми. Дослідницька пропозиція має відповідати напрямам дисертаційних досліджень з публічного управління та адміністрування (економіки, менеджменту), визначених освітньо-науковою програмою. Робота має демонструвати наукову обізнаність вступника, розуміння змісту дослідження обраної наукової проблеми, володіння методикою проведення науково-дослідницької роботи.

Дослідницька пропозиція подається вступником до аспірантури на відповідну кафедру. Крім текстового варіанту, готується її слайд-презентація. За результатами розгляду дослідницької пропозиції кафедра надає вступникові протокол співбесіди. Протокол співбесіди та дослідницька пропозиція подаються вступником до аспірантури Інституту державного управління у сфері цивільного захисту.

У разі неподання зазначених документів у встановлені терміни вступник до аспірантури не допускається до вступного випробування (представлення дослідницької пропозиції) та подальшої участі у конкурсному відборі. Дослідницька пропозиція оцінюється предметною комісією під час співбесіди щодо дослідницької пропозиції.

Орієнтовна структура дослідницької пропозиції

У дослідницькій пропозиції, зокрема, обґрунтовуються актуальність обраної тематики, ступінь її розробленості у вітчизняній і зарубіжній науці; містяться основні завдання та можливі шляхи їх вирішення; визначаються об'єкт і предмет дослідження; пропонується передбачувана структура; наводиться інформація про наукові досягнення, опубліковані наукові праці.

1. Інформація щодо дослідника та дослідницької команди. У цьому розділі вказуються ПІБ особи, яка вступає до аспірантури, ПІБ, науковий ступінь та вчене звання потенційного наукового керівника, назва кафедри, на якій передбачається виконувати дисертаційне дослідження. Також тут може бути відображена інформація щодо публікацій, досвіду проведення чи участі в інших дослідженнях вступника до аспірантури, контакти (телефон, e-mail) тощо.

2. Тема дослідження. Тема дослідницької пропозиції обирається з урахуванням орієнтовної тематики наукових досліджень, затвердженої Вченою радою Інституту державного управління у сфері цивільного захисту. Тематика майбутніх наукових досліджень може ініціюватися вступником, подаватися на розгляд кафедри державної служби, управління та навчання за міжнародними проектами і враховуватися за умови забезпечення актуальності, відповідності спеціальності та узгодження з науково-дослідними роботами, що виконуються Інституті державного управління у сфері цивільного захисту.

3. Вступ. Він має обов'язково містити формулювання наукового завдання, короткий огляд ступеня вивченості предмета дослідження, стисле

обґрунтування актуальності дослідження. У вступі необхідно переконливо продемонструвати, що дослідження, дійсно, надасть необхідну стратегічну інформацію для успішної реалізації публічної політики, а його теоретичні положення будуть мати практичне застосування.

4. *Мета та завдання дослідження.* У цьому розділі чітко викладають мету та завдання пропонованого наукового дослідження. Назва, мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження мають бути логічно пов'язаними.

5. *Методологія дослідження.* Окрім загальнонаукових та спеціальних методів, а також інструментів, які планується використати в процесі реалізації дослідження, в цьому розділі бажано обґрунтувати підходи до формування вибіркової сукупності дослідження, шляхи розв'язання поставлених завдань, етичні засади дослідження, забезпечення контролю якості проведення дослідження тощо.

6. *Можливі шляхи розв'язання поставлених завдань.* Тут варто описати очікувані наукові результати пропонованого дослідження, їх можливе практичне застосування та що необхідно зробити для того, щоб результати цього дослідження були помічені й застосовані тими управлінськими структурами, де вони можуть бути потенційно корисними.

7. *Список використаних джерел.* Тут наводиться перелік джерел інформації та даних, які використано під час підготовки цієї дослідницької пропозиції та (за можливості) перелік кластерів запланованих до використання літературних джерел за темою дослідження.

Презентація дослідницької пропозиції готується з використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint і не повинна перевищувати 15 слайдів, але краще вкласти матеріал у 8-12 слайдах (максимум 2 слайди на хвилину промови). Тіло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 10 рядків тексту.

Структура виступу:

- тема дисертаційного дослідження (1 слайд);
- актуальність обраної проблеми дослідження (1 слайд);
- стан розробки даної тематики у вітчизняній та зарубіжній науці (1-2 слайди);
- мета та завдання дослідження (1-2 слайди);
- методологія дослідження (1-2 слайди);
- можливі шляхи розв'язання поставлених завдань (1-2 слайди);
- бібліографічний список основних використаних джерел, які відповідає тематиці дослідження (1-2 слайди).

Кожен слайд має бути викладений чітко, лаконічно і не містити неоднозначних формулювань.

Презентація дослідницької пропозиції складається з таких частин:

- доповідь вступника до аспірантури;
- відповіді на поставлені запитання; – відповіді вступника на зауваження, що містяться у протоколі співбесіди на кафедрі.

Доповідь складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та передбачуваними висновкам наукової роботи. У вступі доповіді висвітлюється актуальність досліджуваної теми, формулюють об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження. Основна частина, передусім, розкриває суть, методику й особливості організації та проведення наукового дослідження та містить аналіз отриманих результатів із демонстрацією плану-проспекту наукового дослідження. У передбачуваних висновках наводяться головні результати дослідження і визначається теоретичне і практичне значення отриманих результатів, підтвердження (спростування) гіпотези дослідження та можливі перспективи подальших досліджень.

Вступник має можливість заздалегідь ознайомитися з зауваженнями, що містяться у протоколі співбесіди на кафедрі, отже зобов'язаний підготувати відповіді на подані зауваження. Культура мовлення та дотримання регламенту є обов'язковим елементом культури й етики наукових повідомлень.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. *Дослідницька пропозиція оцінюється* від 0 до 70 балів за такими критеріями:

- володіння науковим стилем викладу матеріалу (10 балів);
- уміння науково обґрунтовувати проблему (10 балів);
- уміння довести актуальність роботи (10 балів);
- відповідність теми дисертаційного дослідження меті та завданням, коректність висновків (10 балів);
- уміння аналізувати та систематизувати наукові джерела (10 балів);
- володіння дослідницькими методами (10 балів);
- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання (10 балів).

2. *Відповіді на запитання членів комісії* під час обговорення дослідницької пропозиції оцінюються від 0 до 30 балів.

Остаточне оцінювання здійснює комісія на основі презентації дослідницької пропозиції і відповідей на запитання за 100-бальною шкалою:

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
91–100	5 «відмінно»
71–90	4 «добре»
51–70	3 «задовільно»
0–50	2 «незадовільно»

Відмінно. Зроблена презентація забезпечує повне розкриття теми і має елементи новизни. Теоретико-методична частина містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити

авторську позицію. Аналітична частина характеризується глибоким і всебічним дослідженням зовнішнього і внутрішнього середовища досліджуваного об'єкта, автор використовує сучасні аналітичні і методологічні інструментарії, представлені авторські висновки базуються на якісно опрацьованій статистичній інформаційній базі. Представлені рекомендації мають практичну цінність, адекватні виявленим проблемам. У роботі розроблені управлінські аспекти впровадження запропонованих пропозицій. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.

Добре. Тема розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру. У презентації трапляється порушення логіки в побудові дослідження, взаємозв'язку між підрозділами роботи. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Дослідження проведені на обмеженій інформаційній базі, відсутні чітко аргументовані авторські висновки. Подані у роботі авторські пропозиції не містять аналітичного обґрунтування економічної доцільності їх реалізації. Відповіді на питання в основному правильні, вступник добре знає предмет роботи.

Задовільно. Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Назви окремих розділів не відповідають змісту, план дослідження незбалансований. Порушена логіка представленого матеріалу, змістове наповнення окремих розділів не пов'язано між собою. Є зауваження щодо оформлення презентації. Доповідь прочитана за текстом, вступник не володіє окремими питаннями теми, не всі відповіді на запитання членів предметної комісії правильні або повні. Наочні матеріали не відображають зміст передбачуваного дослідження.

Незадовільно. Мета роботи сформульована не чітко, змістове наповнення не відповідає темі дослідження. Відсутня логіка у побудові дослідження, назви окремих розділів не відповідають їх змісту. Важко визначити ступінь самостійності представлених матеріалів. Обґрунтування запропонованих рекомендацій і пропозиції відсутнє. Оформлення має суттєві недоліки. Доповідь не відображає зміст роботи, більшість відповідей на запитання неточні або неправильні, вступник не володіє предметом дослідження. Наочні матеріали відсутні.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

1. Які чинники зумовили вибір теми Вашої дослідницької презентації? (актуальність, новизна дослідження тощо).
2. Сформулюйте, будь ласка, гіпотезу Вашого дослідження.
3. Праці яких вітчизняних та зарубіжних авторів використані Вами під час обґрунтування теми дослідницької презентації?

4. Які основні методи дослідження, на Вашу думку, необхідно використати у процесі вирішення обраного Вами наукового завдання?

5. Які очікуються результати та їх значення для науки та практики публічного управління та адміністрування?

6. Чим зумовлене Ваше рішення зайнятися науковою діяльністю?

7. У чому Ви вбачаєте актуальність теми Вашої наукової роботи?

8. Як Ви можете оцінити рівень наукової дослідженості теми, наукової проблеми дослідження?

9. Які поняття Ви будете використовувати у дослідженні?

10. Чи передбачаєте Ви вивчення зарубіжного досвіду? Досвід яких країн і чому буде Вами досліджуватися?

11. Охарактеризуйте себе як майбутнього науковця. Які складові наукової компетентності Ви плануєте набути під час навчання в аспірантурі?

Зразок

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

Кафедра державної служби, управління та навчання за міжнародними проектами

Іваненко Іван Іванович

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Дослідницька пропозиція

зі спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування

Передбачуваний науковий керівник

Науковий ступінь, вчене звання,

П.І.Б.

КИЇВ – 2018

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

(прізвище, ім'я, по батькові вступника)

тема _____

(назва теми має бути пов'язана з пріоритетними напрямками дисертаційних досліджень Інституту)

Актуальність теми

для обґрунтування актуальності теми обов'язково висвітлити її як потребу держави в такому науковому супроводженні сучасних реформ, що відображені в законодавчих і нормативно-правових актах України

Огляд наукової літератури за темою і вибір напрямів дослідження

Мета і завдання дослідження

Об'єкт дослідження

Предмет дослідження

Виклад загальної методики та основних методів дослідження

Аналіз і узагальнення результатів власного дослідження

Наукова новизна очікуваних результатів

Вступник _____ П.І.Б.
(підпис)

Передбачуваний науковий керівник _____ П.І.Б.
(підпис)

Завідувач кафедри державної служби, управління та навчання за міжнародними проектами _____ П.І.Б.
(підпис)

ТЕМАТИКА ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Механізми публічного антикризового управління розвитком туристично-рекреаційної сфери регіону.
2. Механізми запровадження інструментарію публічної дипломатії в діяльність органів публічної влади.
3. Державний механізм формування відкритого комунікаційного простору в сфері публічного управління.
4. Механізми формування і реалізації стратегії комунікативної поведінки публічних осіб.
5. Державний механізм стратегічного управління портфелем публічних проектів.
6. Трансформація адміністративно-територіального устрою і її вплив на структурні зміни в системі державного управління.
7. Механізми формування і розвитку транспортної інфраструктури регіону.
8. Механізми удосконалення фітосанітарного контролю як складової національної безпеки України.
9. Механізми державної підтримки регіонального управління в процесі децентралізації влади в Україні.
10. Науковий супровід процесу децентралізації на регіональному рівні: функціональний, інституційний та організаційний аспекти.
11. Система супроводу реформи територіального устрою і територіальної організації влади.
12. Механізми державно-приватного партнерства у формуванні конкурентоспроможної професійної освіти в Україні.
13. Механізми децентралізації державного управління освітою в Україні.
14. Стратегічне планування розвитку освіти в Україні.
15. Державне регулювання забезпечення населення якісними лікарськими засобами.
16. Державна кадрова політика у сфері управління охороною здоров'я в Україні.
17. Економічні аспекти публічної політики у сфері охорони здоров'я в Україні.
18. Публічна політика формування і функціонування єдиного медичного простору в Україні.
19. Державна політика соціально-психологічної адаптації військовослужбовців в Україні.
20. Психічне здоров'я людей як складова національної безпеки.
21. Роль лідерства в сучасних суспільно-політичних реаліях України.
22. Механізми розв'язання конфліктів у публічній політиці й управлінні.
23. Комунікація як стратегічний ресурс державно-суспільного розвитку.
24. Ціннісні пріоритети у реформуванні публічного управління.
25. Публічна політика гендерної рівності.
26. Світові тенденції та сучасні моделі інноваційної соціальної політики.
27. Механізми децентралізації соціальних послуг в Україні.
28. Міжнародний досвід реформування системи пенсійного забезпечення.

29. Механізми реалізації публічної інформаційної політики на регіональному та місцевому рівнях.

30. Управління інформаційними процесами на місцевому рівні.

31. Управління персоналом в органах місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад.

32. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень на регіональному рівні.

33. Оцінювання якості надання адміністративних послуг органами публічної виконавчої влади на регіональному рівні.

СПИСОК
наукових праць
Іваненка Івана Івановича

№ з/п	Назва	Характер роботи	Вихідні дані	Обсяг	Автор, співавтори
1	2	3	4	5	6
1.	Кризові комунікації як інструмент подолання надзвичайних ситуацій	стаття	Публічне урядування. – 2018. – № 2 (12). – С. 180 – 196.	17	Титаренко А.В.
2.	Організація здійснення заходів цивільного захисту в спроможних територіальних громадах	тези	Мат. 19 Всеукр. наук.- практич. конф. рятувальників «Сучасний стан цивільного захисту України та перспективи розвитку» (10-11 жовт.2017 р., м. Київ). – К., 2017. – С. 396 – 399 .	4	

Вступник

І.І. Іваненко

(підпис)